

**A Magyar Orvostársaságok és Egyesületek Szövetsége
(MOTESZ)**

el terjesztése

**az Országgyűlés Egészségügyi Bizottsága
2008. február 13-i ülésére**

**az orvosi és gyógyszerészi szakképzés, továbbképzés, valamint
a rezidensképzés helyzetéről, a változás irányáról**

Orvosképzés, szakorvosképzés, továbbképzés aktuális kérdései Magyarországon

I. Humán er forrás jelenlegi helyzete:

- Az egészségügyi reform 2007. április 01.-től alapvetően megváltoztatta a fekvő beteg-szakellátás kapacitását, struktúráját, nem érintette a járóbeteg-szakellátást, ill. a humán er forrást. A reform végrehajtásának egyik feltétele a fekvő beteg-szakellátás mellett a praxist is magába foglaló járóbeteg-szakellátás reformja, ill. a humán er forrás kapacitásának és struktúrájának optimalizálása. A fekvő beteg-szakellátásból a reform folyamán felszabaduló humán er forrás elhelyezkedési gondokkal küzd, a járóbeteg-szakellátás, az átalakítás késése miatt nem tudja felvenni a felszabaduló humán er forrást. Az orvosok egy része külföldre távozott, egy része átmeneti megoldásokkal próbálkozik.
- A jelen helyzet értékelésénél nem hagyható figyelmen kívül az a tény, hogy évente elhalálozás, külföldre távozás, egyéb okból 700-900 orvos kerül ki az ellátásból. A jelenleg dolgozó orvosok korösszetétele nem megfelelő. Magyarországon dolgozó orvosok:
 - 6 %-a 70 év feletti
 - 8 %-a a 65-70 év közötti,
 - 12 %-a a 60-65 év közötti,
 - 8 %-a a 30 év alatti korcsoportba tartozik.
- Amennyiben a megfelelő szakember-utánpótlás nem lesz biztosítva, az elrejelzések szerint 4-5 év múlva orvoshiány alakulhat ki.
- A rendelkezésre álló információk alapján az orvos-ellátottság (100.000 jutó szakorvos-szám) régióként és szakmánként nagyfokú különbségeket mutat.
- A mennyiségi mutatókon túl a hiányszakmák kérdése komoly problémát jelent. Ez egyes területeken már veszélyezteti az ellátást is (radiológia, intenzív terápia, sürgősségi ellátás, stb.). A hiányszakmák helyzete régióként is nagy különbséget mutat.

A jelenlegi humán er forrás struktúra jellemzői:

- Minden feladat a szükségesnél magasabb szinten kerül ellátásra (orvos, diplomás ápoló, ápoló, segédápoló, stb.).
- A humán er forrás megfelelő felhasználás nélkül amortizálódik.
- Nincs biztosítva a dolgozók karriertervének megvalósulása.
- Nincs esélyegyenlőség a régiókban.
- Egyes területeken a humán er forrás hiánya veszélyezteti az egészségügyi reform eredményességét is.
- Jelenlegi kapacitásában, struktúrájában hosszú távon fenntarthatatlan, nem finanszírozható.

A MOTESZ véleménye az alábbiakban foglalható össze:

- Alapvető problémát jelentett és jelent a kompetenciák meghatározása. A kompetenciák meghatározása nélkül nem lehet korrekten módon meghatározni a szükségletet.
- A minimumfeltételek megkövetelése is feltételezi a humán erőforrás meglétét. A szakorvosi kompetenciák meghatározásában a Szakmai Kollégiumok szerepe fontos.
- A városi kórházak általában nem vettek részt a szakorvosképzésben, nem voltak, ill. nincsenek akkreditálva.
- A képzési keretszámok nem tükrözik a hiányszakmák problémáját, ill. a régiónkénti különbségeket.

A MOTESZ elnöksége az alábbi jövő képet fogalmazza meg:

- Az új egészségügyi struktúra alapvetően feltételezi a humán erőforrás-struktúra optimalizálását.
- A biztosítási - finanszírozási rendszer megváltozása megköveteli a humán erőforrás átalakítását (a szükségletnek megfelelő minimumfeltételek biztosítását).
- A szakember-ellátottságban esélyegyenlőséget kell biztosítani a régióknak.
- A hiányszakmák megszűntetése a regionális adatok birtokában indokolt.
- A fekvőbeteg-szakellátásból felszabaduló munkaerő külföldre vándorlása, egészségügyi szférán kívüli elhelyezkedése komoly problémát jelenthet a járóbeteg-szakellátás humán erőforrás biztosításánál (nem lesz megfelelő számú és minőségű szakember).
- A cél a hazai egészségügy humán erőforrás szükségletének maradéktalan kielégítése.

II. A képzési rendszer változtatásával kapcsolatban a MOTESZ véleményét az alábbiakban adjuk meg:

- az államilag finanszírozott kötelező központi gyakornoki rendszer modernizálása,
- a jelöltek munkáltatóval való kapcsolatának erősítése (Az általános orvosi diplomával rendelkezők részére az alap-szakképesítés megszerzését a tervezet továbbra is térítésmentesnek tekinti. A szakorvosjelölti státuszt nem a jelölt, hanem a munkáltató pályázza meg. A jelölt az első pillanattól kezdve a munkáltató alkalmazásába kerül, saját bérkerete terhére.)
- a képzés és a tényleges igényeket, szükségleteket vegye figyelembe,
- a képzés finanszírozásának ártérítékelése (Jelenleg a törzsképzési idő alatt a bért központi keretből folyósítják, a törzsképzés után köthet csak szerződést a rezidens a szakorvosképzésre.),
- A második, vagy további szakvizsgák megszerzésének igénye esetén a szakorvosjelölt, vagy a munkáltató finanszírozza a képzési költségeket (a munkáltató a szakorvosjelölttel szerződést köthet),
- A rezidensi rendszer megkövetelésénél az elmúlt évek jó tapasztalatai alapján változatlanul fontosnak tartjuk az egységes szempontok és tematikák alapján megkövetelt rendszerbelépő vizsgákat. Ezek lehetnének a jelöltek elméleti tudásának felmérése, segítenek a szakmára való alkalmasság felmérésében is.

A rezidensképzési rendszer megkövetelésénél az elmúlt évek tapasztalatai egyértelműen igazolták a rezidensi rendszerbe lépő vizsgák jelentőségét. Az egységes szempontok alapján, egységes színvonalon végzett vizsgáztatás lehetővé teszi az elméletileg jól képzett, a szakmára alkalmas kollegák kiválasztását.

A MOTESZ állásfoglalása:

1. Képzési keretszámok figyelembe vételével a hiányszakmák megszüntetése, a régiók közötti esélyegyenlőség biztosítása a cél.
2. A rendelkezésre álló humán erőforrás adatok birtokában kell meghirdetni a rezidenciós szakorvosjelölti állásokat.
3. A képzés az egyetemek koordinációjával, akkreditált képzőhelyeken történjen. A gyakorlati képzésbe be kell vonni az akkreditált oktató kórházakat.
4. A képzési idő törzsképzési és szakképzési időre történő elkülönítése fenntartható.
5. A szakorvosjelölt biztonsága érdekében a képzés megkezdésekor kerüljön sor a munkaszerződés megkötésére (az elmúlt években gyakran fordult el, hogy a törzsképzés befejezése után a szakorvosjelölt nem tudott szerződést kötni a választott szakterületen).
6. A szakorvosképzés biztosításáért az Egészségügyi Törvény értelmében az Egészségügyi Minisztérium a felelős.
7. A szakorvosképzés színvonaláért az egyetemek a felelősök.
8. A szakorvosképzés minőségbiztosítási rendszerének megkövetelésében az Egészségügyi Minisztériumi Bizottság akkreditációs tevékenységet végez.
9. A szakorvosképzés finanszírozásának el kell különíteni az első, vagy további szakvizsga kérdését. Általánosan elfogadott, hogy második szakvizsga esetén a szakorvosjelölt, vagy tanulmányi szerződés esetén a munkáltató finanszírozza a szakorvosképzés költségeit.

III. A folyamatos továbbképzésről

1. Rövid történeti visszatekintés

Az orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek, klinikai szakpszichológusok folyamatos továbbképzését először a 73/1999.(XII. 25.) EüM sz. rendelet szabályozta és határozta meg az ötéves továbbképzési ciklusokat, azon belül a megszerzendő pontszámokat. 2000-tól kezdődött meg az első ötéves ciklus.

A rendelet számos kényeszerpályátó, indokolatlanul sok lépcsőt állapított meg a továbbképzést szolgáló rendezvényekkel összefüggő adatszolgáltatás, a minisztériumi eljárás tekintetében. A számos ellentmondás, hiányosságra amelyre a MOTESZ Magazin hasábjain már a rendelet nyilvánosságra hozatalakor felhívtuk a figyelmet - végül odavezetett, hogy 2003. augusztusában új jogszabály látott napvilágot.

A jelenleg is hatályban lévő, többször módosított 52/2003. (VIII. 22.) ESZCSM rendelet néhány elemében tartalmazott korszerűbb megoldásokat, azonban mindezek ellenére ma is szükségesnek tartjuk új, korszerű, eurokonform jogi szabályozás létrehozását.

2. A továbbképzést szabályozó hatályos rendelet jellemzői

Az eredeti 52/2003-as rendelet a MOTESZ hatáskörébe utalta az orvosi és fogorvosi kongresszusok minősítését. Ez a lehetőség biztosította a rendezvényszervezők számára azt, hogy a szigorú minősítési feltételek és nyilvános eljárási rend alapján a folyamatos (havi, kéthavi rendszerességgel) folytak a minősítések, nem kötötték a rendezvényszervezőket az egyetemi félévekhez igazodó határidőkre. Az ilyen jellegű rendezvények esetében ez nem is volt életszerű, és ma sem az.

A 2006. decemberében elzárult véleményezésre kézhez sem kapott - nagy hirtelen közzétett módosítás kaotikus állapotokat eredményezett a kongresszusok akkreditációja terén. A MOTESZ-t elvesztették a kongresszusok minősítésére vonatkozó jogosultságot, átmeneti rendelkezéseket nem állapítottak meg, a 2006. december 28-án megjelent jogszabály 2007. január 1-jén hatályba lépett. Az OFTEX rendszer, amely technikailag sem alkalmazkodott a változásokhoz, azaz aki kongresszust akart minősíteni, annak változatlanul a MOTESZ oldal nyílt meg az OFTEX portálon. Év közben több alkalommal folytattunk tárgyalásokat a tárca szakállamtitkárával, kabinetfőnök asszonnyal -, azonban e kérdés megoldása, amely elsősorban a rendezvényszervezők és a résztvevők számára jelentett volna megnyugtató rendezést, nem történt meg.

Az elmúlt évek gyakorlata számos alkalommal eredményezett a jogszabálytól eltérő, esetenként etikátlan megoldást (sátcímkezett kongresszus az egyetemhez benyújtva, tanfolyamként jóval magasabb pontszámmal került elismerésre).

E módosítás sem tartalmazta azokat a módosításokat a Szövetségünk által a rendelet megjelenése óta több ízben jelzett, a nemzetközi gyakorlattal szinkront jelentő változtatásokat, amelyeket elengedhetetlenül szükségesnek tartunk ahhoz, hogy a folyamatos továbbképzés minősítési rendszere megfeleljen korszerű, az Unió más tagországaival hasonló gyakorlatot tükrözzön. A módosítás számos helyen pontatlan megfogalmazásokat tartalmaz, és hiányoznak olyan módosítások a Szövetségünk által a rendelet megjelenése óta több ízben jelzett, a nemzetközi gyakorlattal szinkront jelentő módosító tételek, amelyeket elengedhetetlenül szükségesnek tartunk ahhoz, hogy a folyamatos továbbképzés minősítési rendszere megfeleljen korszerű, az Unió más tagországaival hasonló gyakorlatot tükrözzön.

Nevezetesen: A hatályos rendelet a hazai és nemzetközi kongresszusokon való részvételért 10 pontban maximalizálja az adható pontszámot, ellentétben a legtöbb európai országgal és az UEMS (Szakorvosok Európai Uniója) gyakorlatával, emiatt az a paradox helyzet maradt fenn továbbra is, hogy az UEMS által akkreditált és pontszámmal honorált nemzetközi kongresszusok résztvevői saját országukban megkapják a magasabb pontszámot, a magyar orvos-résztvevők ugyanakkor irracionális módon csak 10 pontot írhatnak jóvá. A magyar résztvevők kongresszusi igazolására a jelen gyakorlat szerint, áthidaló megoldásként külföldön ráírják az UEMS által adott pontszámot és a magyar 10 pontot is.

3. Javaslatunk

Az európai gyakorlathoz közelítés igényelné a kongresszusi pontok átértékelését, ugyanakkor lehetővé válna a kongresszusok, konferenciák, stb. minősítési eljárása során a megfelelő differenciálás, adott rendezvény tudományos színvonalához igazodó pontszám megadása. Erre

vonatkozó javaslatunkat több alkalommal benyújtottuk az Egészségügyi Minisztérium illetékes vezetőjéhez.

További hiányossága a jelen szabályozásnak, hogy nem tartalmaz rendelkezéseket a továbbképzési rendezvényeken való részvétel elleni részéről. Más szakmákban ezt már megoldották.

A Szövetség részéről fontosnak tartjuk, hogy a szakmai, tudományos társaságokat tömörítő MOTESZ kapja vissza azon jogosítványait, amelyek a kongresszusok (és a vele egy tekintet alá eső konferenciák, szimpoziumok, interdiszciplináris fórumok stb.) továbbképzésként történő minősítésére vonatkoznak.

A kötelező szinten tartó tanfolyamok minősítése egyetemi kompetencia.

A kötelezően választható és a szabadon választott tanfolyamok tekintetében azonban logikusabb, életszerűbb és rugalmasabb megoldásnak gondolnánk, ha a kötelező tanfolyamok tekintetében is a kongresszusok minősítéséhez hasonló jogosítványokat kapnánk.

Tisztázatlan kérdés és nincs egységes gyakorlat (jogszabályi alap sincs) arra, hogy a minősítésekért a szervezők (eltérő összeg) regisztrációs díjat szednek, és további díjfejtő-t a rendezvényen részt vevő, és az OFTEX-be regisztrált hallgatók után.

A regisztrációs díj és egyéb költségek tekintetében is javasoljuk egységes szabályok lefektetését.

Álláspontunk az, hogy a jelenlegi továbbképzési rendszer felülvizsgálata szükséges. Legyen áttekinthető, ellenőrizhető és minőségileg megfelelő. Igazodjunk a vonatkozó irányelvekben az uniós gyakorlathoz.

Budapest, 2008. február 12.